

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bibliotheca Scriptorvm Sacri Ordinis Cisterciensis Elogiis Plvrimorvm Maxime Illvstrivm Adornata

Visch, Charles de

Coloniæ Agrippinæ, 1656

Incipit Liber IV. Contra Paganos, seu, Mahometanos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38433

INCIPIIT LIBER IV.

Contra Paganos, seu, Mahometanos.

CAPVT I.

*Quibus Authoritatibus & rationibus dicunt Pagani,
seu Mahometani, Christum conceptum fuisse
de Flatu Dei communi.*

NVnc contra Mahometi, discipulos stili
vestigium vertamus. Cuius Mahometi
monstruosa vita, monstruosior Secta, mon-
struosissimus finis, in gestis eius manifestè repe-
ritur: qui maligno spiritu inspiratus, Sectam
abominabilem inuenit, carnalibus voluptati-
bus consonam; & idèd, multi carnales eius se-
cta illecti, & per errorum varia principia deie-
cti, miserabiliter perierunt, & pereunt; quos
communi, vulgo, vocabulo, Saracenos vel Pa-
ganos nuncupant; qui cum Christianis in hoc
consonant, quod vnum Deum, vniuersorum
creatorem affirmant; in hoc tamen cum Iudæis
conueniunt, quod in diuina vnitatem trinitatem
abnegant. Ad quos confutandos, quæ contra
Iudæos de vnitatem & trinitatem diximus, dicta
sufficiant. Illi non in omnibus Moisaicæ legi
concordant, sed ad suum natum, ab vtraque
quædam excipiunt, quæ obseruanda esse asse-
runt; non ratione ducti, sed voluntate tracti. Il-
li asserunt Christum natum de Virgine, & Ma-
riam Virginem permansisse, & Christum de
Spiritu Dei, id est, de flatu Dei conceptum fuisse.
Spiritus autem Dei non intelligunt tertiam
in trinitate personam, sed potius naturalem fla-
tum, quem reperimus in homine, & in omni
alio animante. Dicunt etiam Deum insufflasse
in Beatam Virginem, & ita de illo flatu Virgi-
nem concepisse. Quod volunt autoritate &

ratione probate. Ait enim autoritatis: [a] Fla-
bit Spiritus eius, & fluent aqua. Spiritum istum di-
cunt naturalem Dei flatum. Et in Genesi legi-
tur: [b] Inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ. Hoc
sic intelligunt: Deus flatu suo inspirauit, vel in-
sufflauit in corpus Adæ, & ita creatus est spiri-
tus in Adam illo flatu diuino. Et de eodem fla-
tu intelligunt quod legitur in Euangelio: [c] In-
sufflauit Christus in discipulos suos, & ait, accipite Spi-
ritum sanctum. De eodem item intelligunt,
quod dicit Gabriel ad Mariam: [d] Spiritus san-
ctus superueniet in te. Et illud, quod Christus dicitur
esse conceptus de Spiritu sancto, ex Virgine
Mariâ. Ratione etiam idem volunt adstrue-
re: Virgo Maria per se (alio non mediante) Chri-
stum non genuit, nec de virili femine eum con-
cepit, nec diuinâ substantia; ergo de quodam
medio inter rationalem creaturam & Deum:
sed quid est illud medium supra hominem, &
infra Deum, nisi flatus diuinus, quo insufflata
peperit virgo Maria. Si flatus materialis im-
prægnat terram, & facit eam germinare, quid
mirum, si flatus diuinus fecundauit Mariam?

CAPVT II.

Solutio Christianorum ad præmissa.

AD hoc respondemus, quod illi qui hæc
conantur asserere, indigent sensu, & præ-
nâ, idèd enim materialis flatus non est, quia ip-
se in incorporeâ substantiâ est, nec habet in-
strumenta flandi vt fauces, &c. Si enim corpo-
reus esset, variabilis esset nec in omni loco in-
circumscriptibilis esset. Quod autem incorpo-
reus sit, probatione non indiget, cum omnis
ratio tam humana quam diuina hoc itrefragabi-
liter affirmet. Flatu ergo Dei, siue Spiritus
Dei, dicitur Spiritus Sanctus, qui procedit à
Patre & Filio, de quo dicitur in Genesi:
Spiritus

(a) Psal 147 v. 18. (b) Gen. 2. 7. (c) Ioannis 20. [c] Luca 1. 35.

(a) Spiritus Domini ferebatur super aquas, & Christi spiritus ubi vult spirat. Si spiritus sanctus animi voluntas est, rationalis est, & materialis status non est. Item Apostolus ait, quod Spiritus (sanctus scilicet) postulat pro nobis genitibus inenarrabilibus. (b) Christus etiam ait: (c) Ite, predicate euangelium omni creature, baptizantes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Hic Spiritus Dei comparatur Patri & Filio, & ita est vna in Trinitate Persona. De hoc Spiritu dicitur: Flabit spiritus eius, & fluent aquæ. Quando enim Spiritus sanctus per gratiam inspiratur peccatoribus, qui dicuntur aquæ per fluxum peccatorum, aquæ fluunt, id est, peccatores conuertuntur, fluunt per fluxum lacrymarum, per penitentiae lamentum. Quod autem dicitur Dominus inspirasse spiraculum vitæ in corpore Adæ, sic intelligendum est, spiritum hominis creando eum corpori hominis infudit, Per hoc autem Christus materialiter insufflauit in Apostolos, signatum est, quod gratiam Spiritus sancti infundeat in eos. Superuenit autem Spiritus sanctus in Virginem gloriosam, quia ei infudit suam gratiam. Eadem ratione, dicitur concepissee de Spiritu sancto, id est, opere spiritus sancti, non de substantiâ ipsius: ipsa enim virgo sola Dei autoritate, de sua carne Christum concepit, sine alterius rei commixtione. Nec alius intelligitur status (vt iam dictum est) materialis à Deo procedens, rationalem creaturam excedens; quia si alius materialis status procederet à Deo, aut esset eiusdem naturæ cum Deo, aut non, si esset eiusdem naturæ, ergo esset Deus, & ita de diuina natura concepit Virgo, quod dictu & intellectu horribile est asserere. Si ille status non est diuinæ naturæ, queritur, cuius naturæ sit? si incorporeæ naturæ est, & non diuinæ, Angelus vel anima est, cum spiritus sit; & ita B. Virgo de Angelo

vel de anima concepit. Si corporalis est, non alius quam aëri esse videtur, & ita absurdum est quod sequitur, vt dicamus B. Virginem ex aëre concepissee. Queritur etiam, vtum ex solo flatu facta sit illa conceptio? Si ex solo flatu factus est Christus, vel ipse status factus est homo, fuit ille status vel anima Christi, vel vnitas animæ Christi: Si fuit vnitas animæ Christi, physicus fuisse videtur corpus etiam quod Christus habuit, fuit de carne Virginis aut non? Si non fuit de carne Virginis, Filius Virginis non fuit. Vnde ergo originem habuit? Si de Virgine habuit, fuit ille status vnitus carni, vt ex illis duobus fieret conceptio, & illo flatu animaretur caro, ad hoc vt Christus fieret homo.

Adhuc nobis obijciunt veritatis inimici, in huncmodum: quomodo Christus fuit Filius Dei, si non fuit conceptus de substantia diuina, vel de flatu Dei?

Ad hoc dicimus, quod Christus secundum humanam naturam, fuit Filius Virginis, secundum diuinam, Filius Dei, ab æterno natus à Patre secundum diuinitatem; in tempore de Virgine secundum humanitatem. Quod autem Christus fuit Deus & homo, supra, contra Hæreticos & Iudæos probatum est diligenter, & ideo ad præsens his supersedendum est. Non ergo secundum quod homo, Filius Dei, nisi per gratiam, secundum quod Deus, Filius Dei secundum naturam. Si enim de diuina natura secundum quod homo conceptus fuisset, nullo modo variabilis esset, nec alius in eo defectus fuisset.

CAPVT III.

Opinio Paganorum, qui dicunt quod Christus fuit impassibilis, & immortalis.

Predicti Pagani asserunt, Christum immortalem, impassibilem fuisse, quia concepit

(a) Gen. 1. v. (b) Ad Rom. 8. v. 26. (c) Matth. 28. 19.

ceptus est de Dei flamine, & ideo dicunt, ipsum non fuisse passum, vel mortuum, nec à mortuis suscitatum; sed asserunt, loco sui alium hominem potuisse, cum Iudæi vellent eum cruci affigere; quod ita nituntur asserere: si Christus de flatu diuino conceptus est, sicut status diuinus incorruptibilis est, ita Christus impassibilis. Præterea, indecens esset Christum de flatu diuino conceptum, & sic quodam modo Dei filium crucis subire patibulum.

CAPVT IV.

Solutio, Præmissorum.

AD hoc dicendum, quod Christus secundum quod Dei Filius est, nec passus, nec mortuus, nec suscitatus est, sed secundum infirmitatem humanæ naturæ, quam assumpsit de Virgine. Quia ipse si carnem assumpsit, aut passibilem habuit aut impassibilem? si impassibilem, vnde eam assumpsit, cum omnis caro passibilis esset; si passibilem assumpsit, pati & mori potuit, & ex diuinitatis virtute à mortuis resurgere. Sed caro Virginis passibilis erat, & ex illa passibili carnem assumpsit, & sic passibilis fuit. Quod autem Christus Dei Filius fuerit, & secundum hoc immortalis, & Filius Virginis, & secundum hoc mortalis, diligenter superius probatum est; & quod Christus passus, mortuus, suscitatus, superius varijs probauimus auctoritatibus; & sic Christus quod mortem subijt secundum carnis infirmitatem, non hoc reputauimus Christi miseriam, sed dignationis, ex summa Dei misericordiâ & dignatione fuit, quod Christus carnem assumpsit: mortem subijt, non quod hoc meruisset, sed vt à morte nos per mortem redimeret. Si enim Rex alius miserus serui sui iacentis in luto, lutum intraret, vt seruum liberaret, non hoc adscribere-

tur miseriam Regis, sed dignationi.

CAPVT V.

Opinio Paganorum, qui dicunt homines in æterna beatitudine cibo & potu materiali reficiendos esse.

Dicunt etiam prædicti Pagani, in æterna beatitudine homines materiali cibo & potu reficiendos esse; quod auctoritatibus conantur probare; aiunt enim Deum Iudæis, si benè agerent, promississe terram fluentem lacte & melle; sed hoc intelligi non potest de materiali terra promissionis, quia non manat lacte & melle, ergo referendum est ad paradysum, in quo Beati reficientur lacte & melle. Et Christus promittens suis æternam refectionem, ait, (a) *Vt edatis & bibatis supra mensam meam in regno Patris mei.* Christus etiam legitur post resurrectionem fauam mellis comedisse, vt per hoc insinuetur, quod homines post resurrectionem reficientur melle.

CAPVT VI.

Solutio ad præmissa.

AD hoc dicendum, quod in æternâ beatitudine, non erit materialis refectio, sed spiritualis quia homines spiritualia corpora habebunt, non potu vel cibo indigentia. Quia, sicut attestante Christo, homines in Paradysio (b) *neque nubent, neque nubentur, sed erunt, sicut Angeli Dei,* materialibus alimentis non reficientur, sed erunt sicut Angeli Dei, cibo & potu non indigentes. Et Apostolus ait, quod (c) *esca & potus non sunt regnum calorum; caro etiam & sanguis Regnum Dei non possidebunt,* id est, alimenta carnis & sanguinis, in regno Dei locum non habebunt.

Ad litteram etiam de terra promissionis intelligi-

(a) Luca 22. v. 30. (b) Marci. 12. (c) Ad Rom, 14. (d) 1. Cor, 16.

CAPVT VII.

Solutio prædictorum.

telligi potest, quod de terra manante lacte & melle dictum est; terra enim illa fertilissima est. Vel, per terram manantem lacte & melle, paradylus cælestis intelligitur, qui manare lacte & melle dicitur, propter æternæ & internæ refectiōis dulcedinem. Mensam etiam suam quæ erit in regno Patris sui, vocat Christus spiritua-lem Beatorum refectiōem. Quæ spiritualis refectiō nihil aliud erit, quam diuina fruitiō. Vndè in psalmo: (a) *De torrente voluptatis tuæ potabis eos.*

Quæ autem maior infania, quam asserere hæc esse Beatorum præmia, esum mellis, & potum lactis? Sustinuerunt martyres tot persecutiōnes, vt ad has peruenirent refectiōnes? voluit Laurentius uri, in craticulâ, vt ad hæc perueniret gaudia? Suspensus est Vincentius in aculeo, vt hoc frueretur cibo? Certè, si Deus daturus esset suis materialia fercula, credo quod elegantiora daret eis cibaria. Christus autem post resurrectionem non ideo comedit, vt per hoc insinuaret resuscitatis necessaria esse cibaria, sed vt per hoc probaretur eius resurrectiō vera.

CAPVT VII.

Quod Pagani asserunt, quod licitum est eis plures habere simul vxores.

Dicunt etiam prædicti, licitum esse eis plures simul habere vxores. Quod nituntur probare autoritate Patrum veteris testamenti, qui duas vxores habuisse leguntur, vt Iacob, Dauid, & alij multi. Quâ enim ratione eis licitum fuit simul habere plures vxores, & non modernis? Sed hoc non asserunt nisi vt Luxuriæ satisfaciant: tota enim vitæ eorum in fæore luxuriæ est. Itaque, sit,

AD hoc dicimus, quod vna dicitur esse vnus; vndè & Dominus vnâ dedit Adæ vxorem, & non plures, quod etiam Sacramento deseruit; per hoc enim significatur, quod vna est Sponsa Christi, id est, Ecclesia. Vndè & Lamech mortaliter peccauit, qui primus plures vxores habuit. In veteri autem testamento, licitum erat alicui plures habere vxores ad multiplicandum genus humanum, ad diuinum cultum; tunc terram replebat fecunditas, nunc autem in nouo testamento, cælum debet replere castitas. (b) *A tempore enim Ioannis Baptiste, regnum Cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Hinc, vt ait Apostolus, (c) *quandiu viuit mulier, alligata est viro, vt non possit alij nubere; similiter vir mulieri, vt non possit aliam ducere; vndè vir si plures habet, adulter est; & sicut vna mulier non potest simul habere plures viros; sic vnus vir nec plures mulieres simul.* Item dicit Apostolus, quod (d) *vir non habet potestatem sui corporis, sed mulier, & sic, vir viuente vxore sua, non potest accedere ad aliam.* Cum ergo prædicti Pagani dicant Christum fuisse magnum Prophetam, quomodo audent verbis eius contradicere, qui dixit mulierem non esse derelinquendam nisi causa Fornicationis; Ipsi autem multis alijs de causis relinquunt vxores.

Sunt etiam quidam inter eos, qui dicunt mulieram relictam à marito, non debere ad eum regredi, donec alter eam eâ conueniat, & sic præuaricatores legis & Euangelij facti sunt. In lege enim scriptum est, (d) *vt si quis vxorem suam qualibet ex causa diuiserit, & voluerit ad eam quandoque regredi, in ipsius sit arbitrio, si tamen alter eam non sadoauerit; si alter eam tetigerit, ab illo in perpetuum prohibita est.* In Euangelio tamen licitum

Iii

non

(a) Psal. 35. v. 9. (b) Matth. 11. v. 12. (c) I. Cor. 7. (d) Ibidem. v. 4. (e) Deuter. 24.

non est homini vxorem suam sine culpâ fornicationis dimittere; (a) & qui dimissam alterius in vxorem acceperit, adulter & mæchus iudicatur. Item, si Christum tantum fuisse Prophetam credunt, & de Virgine natum, & de flatu diuino conceptum, cur non celebrant eius conceptum, vel ortum?

CAPVT IX.

Opinio illorum, qui dicunt quod sola ablutio corporis per aquam sufficit ad remissionem peccati.

Affirmant etiam prædicti, solam corporis abluitionem per aquam factam, sufficere ad peccati remissionem; quod volunt multiplici autoritate probare. (b) Ait enim Ezechiel: *Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.* (c) Et Ioannes fuit Baptizans in aqua tantum. (d) Naaman etiam ablutus in Iordane, liberatus fuit à morbo lepræ, (e) per quod signatum est, quod aliquis per solam aquæ abluitionem liberatur à peccati sordibus. Præfati Pagani his authoritatibus ducti, asserunt quodlibet mortale peccatum homini remitti per solam aquæ abluitionem, sine contritione vel confessione.

CAPVT X.

Responsio Christianorum.

AD hoc dicimus, quod sufficit discreto & adulto, corporis ablutio, sine contritione, & confessione; puero vero, non sine Trinitatis inuocatione, sicut superius in tractatu contra hæreticos multipliciter probatum est: Ezechiel autem aquam illam vocat mundam, quod sanctificetur per verbum, iuxta illud: *Accedit verbum ad elementum, & fit sacramentum.* Ioannes autem non baptizauit in peccati remissionem, vel sanctificationem, sed in significa-

tionem, nec peccata Ioannis baptismò remittebantur. Ablutio verò aquæ quæ Naaman purgatus est à lepra, signat baptismum Christi, quo quis liberatur à culpâ. Ablutio aquæ quæ sit peccati remissio in baptismo, iterari nõ debet, quia significat passionem Christi & mortem, quæ iteranda non est, nec Sacramento baptismi debet fieri iniuria. Semel ergo valet aquæ ablutio, id est, baptismus, puero vel adulto, iterata verò non prodest. Errant ergò Pagani qui singulis abluitionibus corporum suorum credunt sibi remitti peccatum mortale. Si enim hoc esset, videretur esse peccati incentiuum. Isti etiam multa in lege veteri obseruant, & ita quodammodo Iudaizant, quia Poicum non comedunt, plures vxores simul ducunt, sed superius contra Iudæos diligenter probauimus, iam legem abolitam esse: & hoc Paulus multipliciter probat, & eum esse quasi Idololatram, qui legem Moysi obseruat ad litteram; quæ veniente veritate, debet vmbra cessare, & veniente signato, cesserit figura. Christus etiam ostendit eam esse consummatam, & in se esse impletam, cum dixit, Consummatum est.

CAPVT XI.

Opinio Iudeorum & Saracenorum contra Christianos, quia Christiani habent imagines in Ecclesijs.

Nobis etiam insultant Pagani cum Iudæis, quia habemus imagines in Ecclesijs nostris, & sculptilia, in quo videntur obuiare præcepto diuino, quod ait: *non facies tibi sculptiles, nec omnem similitudinem quæ est in celo vel in terrâ, vel in aquis, vel sub terrâ.* Et Propheta ait: *Confundantur omnes qui adorant sculptilia, &c.* Christiani autem effigiant Deum sublimi sedentem folio, manuque porrectâ signantem, & circa eum magno dignitatis præstigio, Aquilam, hominem,

(a) Matth. 5. v. 31. & 32. (b) Ezechiel: (c) Ezech. 36. v. 25. (d) Marci I. (e) 4. Reg. 5. (f) Exodi. 20. v. 4. (g) Deut. 5. v. 8. (h) Psal. 96. v. 7.

nem, Vitulum, & Leonem. has effigies exsculpant, fabricant, & depingunt; vnde possunt, & ubi possunt, adorant & colunt.

CAPVT XII.

Solutio Præmissorum.

AD hoc dicimus, quod si lex Mosæica prohibuit nullo modo fieri sculptile, peccauit Moyses qui fecit imagines Cherubin, & posuit in templo: In coronâ etiam, aureâ quæ in terrâ Philistiim detenta est, vt aiunt H. bræi sculpta erant imagines Regum. A simili videtur, quod possunt depingi imagines Sanctorum, & imago Christi, vt homines per ea quæ videntur ad inuisibilia inuitentur, & per signantia, significata venerentur: quia, sicut scripturæ litteræ sunt Clericorum, ita picturæ laicorum. Legimus etiam in Isaiâ, Isaiam dominum sedentem vidisse super solium excelsum, & Seraphim stabat super illud. Si Isaias quod vidit imaginariâ vel materiali visione, vel corporali, voluit representare, non videtur absurdum esse, vt redigeret in picturam, quod redigerat in scripturam.

Similiter, legitur (b) Ezechiel vidisse similitudines quatuor animalium, scilicet, hominis, leonis, Vituli, & Aquilæ: quod ergo legitur Ezechiel vidisse & scripsisse, non potest Christianus ad memoriam pingere? Competenter ergo mandatum legis accipiendum est, imo sicut ipse legislator declarauit, intelligendū est. non, inquit, facies sculptile, & causam demonstrat, non adorabis ea neque coles. Excludit igitur perfidi cultus Idololatricæ, facta sunt ab eis, & fieri possunt à nobis sculptilia. cælaturas facimus & sculpturas, sed diuino cultu nec adoramus, nec colimus eas, nec ipsam crucem factam dicimus quod in se, vel ex se habeat virtutem, sed postquam benedictione pontificali sanctificatur in memoriam dominicæ passionis, iam crucem, non diuino, sed debito vene-

(a) Isaiâ 6. v. 8. (b) Ezechielis I.

rationis cultu attollimus, & colimus. Alio enim modo homo adorât Deum, quam crucem. Deum adorât propter ipsius diuinitatem; crucem veneratur, propter passionem Crucifixi. Vt ergo paucis ac breuiter includam verbis, nullam omninò Christianus diuino cultu rei alicuius adorât effigiem; debito tamen honoris cultu sacras Sanctorum adorât effigies & picturas. In hoc etiam nobis insultant, quod dicunt nos plures facere Deos, quia plures adoramus Sanctos, vt, Petrum & Paulum, &c. nulla enim debetur adoratio, nisi Deo, qui enim cultum diuinum creaturæ attribuit, Idololatra est. Ad illud dicendum, quod illam speciem adorationis quæ debetur Deo, & græcè, dicitur, latrîa, Christianus non exhibet Creaturæ, sed eam quæ græcè dicitur Dulia, quæ debetur homini & Angelo. Illa quæ debetur Deo, consistit, in dilectione, oratione, glorificatione, oblatione, vt Deum diligat homo super omnia, offerat ei tanquã Creatori, se, & sua, hanc cultum nemo exhibet creaturæ. Sed homo tenetur diligere proximum tanquam se, si exhibere reuerentiam, aliquando vt maiori, aliquando vt pari, benignitatem, aliquando vt minori. Non ergo plures Deos constituimus, sed vnum Deum diuino cultu adoramus.

CAPVT XIII.

Opinio Paganorum, quod neminem debent salutare, nisi fueris eiusdem Sectæ cum eis.

Illi etiam de quibus sermo præcessit, dicunt nullum salutandū esse, nisi fuerit eiusdem sectæ cum eis. Dicunt enim, quod cum eis non debeant habere participium salutationis, cum quibus non sunt habituri communionem salutis: Si enim Excommunicatis non est offerenda salutatio, multo minus illis, cum quibus nulla habetur communicatio.

Iii z

CA-

Refellitur premissa opinio.

Sed ipsi sibi contrarij sunt: dicunt enim sibi licitum esse, alterius legis vxorem ducere, quod & antiqui Patres fecisse leguntur, vt Dauid, qui gentilem duxit vxorem, matrem videlicet Absalonis, & Salomon filiam Regis Egypti. Si enim eis licitum est vxores ducere alienigenas, multo magis licitum est salutare, vel pro eis orare. Isti colant culicem, & deglutunt Camelum. In multis etiam alijs sibi sunt contrarij. Quædam enim ex veteri lege suscipiunt, quædam excipiunt: Similiter, ex Euangelio, & sibi multipliciter contrarij sunt. Hæc sunt Vulpeculæ Sampsonis, quæ in caudis fuerunt coniunctæ, in facie disiunctæ, & diuisæ. Illi enim dicunt Christum tantæ fuisse dignitatis & sanctitatis, ac Mahometum, vel etiam maioris, quandoquidem dicant Christum non fuisse mortuum, Mahometum autem asserant defunctum; & etiam manifestum est Mahometum fuisse mortuum, & à canibus deuoratum.

Si Christus non est mortuus, vbi dicent eum esse, in cælo, & in terra? In terrâ manifestum est eum non esse, relinquitur ergo, quod in cælo. Sed quando ascendit in cælum, cum passus, vel mortuum, vel suscitatus, secundum eos, non sit?

Quæritur etiam ab eis, vtrum Christus iudicaturus sit mundum? Nonne legitur in libro Daniëlis, quod libri conscientiarum aperientur in die iudicij, & vetustissimus dierum sedebit, & singulos

iudicabit: Daniëlis 7. Hæc autem inuenit in via, vt hoc iudicium consequeretur in patriâ.

Dicant etiam, opinio sua quibus notetur miraculis? Apud eos sunt miracula per antiphrasim. Relinquitur ergo, falsam esse eorum opinionem, quæ non munitur ratione, vel auctoritate.

Conclusio huius Operis:

ERubescant ergo hæretici de falso errore, Waldenses de excogitato dogmate, Iudæi de legis Mosaicæ obseruatione, Pagani de abominabili errore. Conuertantur hæretici ad Catholicam vnitatem, abrenuntiantes prauis dogmatibus; Waldenses prauis persuasionibus, Iudæi obseruantijs carnalibus, Pagani superstitiosis opinionibus, vt sic ad veram vnitatem perueniant, & à verâ vnitatis fidei, ad veram æternæ beatitudinis vnitatem ascendant. Quod nobis præstare dignetur Iesus Christus Dominus noster, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat vnus Deus, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

Explicit quadrupartita MAGISTRI ALANI editio contra hæreticos, & Waldenses, Iudæos, & Paganos.

Infertius habebatur:

Fideliter extractum ex manuscripto in Bibliothecâ Cisterciensi asseruato. 18. Martij, 1655.

*Franciscus du Chemin,
Prior Cistercij.*

FINIS.